

We delen wegen naar het licht

Welkom

Woorden van profeten werden veracht,
tekenen des tijds almaar genegeerd.
Onheil overkwam hen, ballingschap in Babel.

COVID-19 kreeg alle kans om wereldwijd
dood te zaaien en menselijk leed te veroorzaken.
Vaak door een totaal gebrek aan gezondheidszorg
in vele landen in het Zuiden
of door jarenlange besparingen hier bij ons.

Klimaatverandering dreigt het leven te vernietigen.
Decennia al negeren de volkeren de tekenen des tijds.

En toch is er hoop als niet langer winst
maar de tien woorden ons leven richting geven.

Dit vraagt echter trouw en volharding.
Wat het volk vergat deed het land zeventig jaar lang.
Het hield sabbat, zei halt en stop tegen alles
wat het leven en samenleven bedreigt.

Zo ook Broederlijk Delen,
zestig jaar al roept de organisatie op
om het structureel onrecht te stoppen.

*Een lichtje, symbool voor onze weg uit het donker, wordt
aangebracht.*

Kiezen wij dan voor de levenswijze van Jezus,
het mens geworden woord,
het licht voor de hele wereld,
in de naam van de Vader, Zoon en heilige Geest.

Lied: Dag van staken - Jan van Opbergen

Dag van staken om te waken bij het leven.

Dag van godsvrucht tegen winzucht,

dag van inkeer en van omkeer, van herleven.

Dag als deze, zevende, van God gegeven.

Dag van gratie, recreatie, één op zeven.

Dag van godstrouw tegen roofofbouw,

dag van inzicht en van uitzicht, van herleven

Dag als deze, zevende, van God gegeven.

Dag van leren nieuw beheren alle leven.

Dag van godsspraak tegen afbraak,

dag van heelheid en van eenheid, van herleven.

Dag als deze, zevende, van God gegeven.

Gebed: Psalm 137

Geen lied

Daar in Babel -

geen lied

kwam over onze lippen,

aan de wilgen onze citers.

Tranen vulden onze ogen,

aan rivieren van tranen,

daar zaten wij.

O Jeruzalem, Jeruzalem!

Hoe zouden wij zingen -

daklozen, ontheemden.

Zingen zou vloeken zijn.

Zeker zingen

tot vermaak van onze cipiers.

Nooit!

Maar ook al zwijg ik,

geen ogenblik is Jeruzalem

uit mijn gedachten.

Vergeet ik haar,

voorgoed ben ik sprakeloos.

O God, onze vijanden,

ban hen voor eeuwig

uit de geschiedenis.

Want Jeruzalem, o Jeruzalem!

Hans Bouma

Eerste lezing uit het tweede boek kronieken

Ook de leiders van de priesters en het volk verzaakten voortdurend hun plichten, gaven zich over aan de verfoeilijke praktijken van andere volken en bezoedelden de tempel die de HEER in Jeruzalem geheiligd had. De HEER, de God van hun voorouders, waarschuwde hen bij monde van zijn boden, die hij telkens opnieuw naar hen toe zond omdat hij zijn volk en zijn woning voor de ondergang wilde behoeden. Maar zij lachten Gods boden uit, minachtten zijn woorden en .even de spot met zijn profeten, totdat de toorn van de HEER tegen zijn volk zo hoog oplaaide dat niets hen meer kon helpen. Toen stuurde hij de koning van de Chaldeeën op hen af, die hun uitgelezen mannen ombracht in hun heilige tempel. Niemand werd gespaard; jonge mannen en vrouwen, oude mensen en ook hoogbejaarden werden aan de koning uitgeleverd. En alle voorwerpen uit de tempel van God, de grote zowel als de kleine, liet hij naar Babel overbrengen, evenals de schatten uit de tempel en de kostbaarheden van de koning en zijn raadsheren. Ze staken de tempel van God in brand en haalden de stadsmuur van Jeruzalem neer. Ook alle paleizen werden in brand gestoken en gingen met kostbaarheden en al in vlammen op. De mensen die aan het zwaard ontkomen waren, werden als ballingen naar Babylonië meegevoerd, waar ze de koning en zijn nakomelingen als slaven dienden totdat het rijk in handen viel van Perzië. **Zo ging in vervulling wat de HEER bij monde van Jeremia had voorzeggd. Zeventig jaar bleef het land braak liggen en had het rust, totdat alle niet in acht genomen sabbatsjaren vergoed waren.** In het eerste regeringsjaar van Cyrus, de koning van Perzië, ging in vervulling wat de HEER Jeremia had laten aankondigen. Hij zette de koning ertoe aan om in zijn hele koninkrijk mondeling en ook schriftelijk het volgende besluit bekend te laten maken: 'Dit zegt Cyrus, de koning van Perzië: Alle koninkrijken van aarde heeft de HEER, de God van de hemel, mij gegeven. Hij heeft mij opgedragen om voor hem een tempel te bouwen in Jeruzalem, een stad in Juda. Laten al diegenen onder u die tot zijn volk behoren, zich verzekerd weten van de hulp van de HEER, hun God, en daarheen gaan.'

Muziek: [‘Beatli quorum via’, Charles Villiers Stanford](#)

Lezing uit het evangelie volgens Johannes

De Mensenzoon moet hoog verheven worden, zoals Mozes in de woestijn de slang omhooggeheven heeft, is opdat iedereen die gelooft, in hem eeuwig leven heeft. i€ Want God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. God heeft zijn Zoon niet naar de wereld gestuurd om een oordeel over haar te vellen, maar om de wereld door hem te redden. Over wie in hem gelooft wordt geen oordeel uitgesproken, maar wie niet in hem gelooft is al

veroordeeld, omdat hij niet wilde geloven in de naam van Gods enige Zoon. Dit is het oordeel: het licht kwam in de wereld en de mensen hielden meer van de duisternis dan van het licht, want hun daden waren slecht. Wie kwaad doet, haat het licht; hij schuwt het licht omdat anders zijn daden bekend worden. Maar wie oprecht handelt zoekt het licht op, zodat zichtbaar wordt dat God werkzaam is in alles wat hij doet'.

Duiding: De sabbat en Covid19

1.

Hoe kunnen wij het virus bestrijden?
Hoe beschermen we de oude en/of kwetsbare bevolking?
Hoe halen we de druk van onze ziekenhuiscapaciteit?
Reeds een jaar houden wij ons aan maatregelen,
speciaal uitgevaardigde richtlijnen die dit mogelijk maken.

Hoe kunnen wij een samenleving opbouwen
gefundeerd op vrijheid, gelijkheid en solidariteit
was de vraag van de twaalf stammen van Israël.
Zij ontvingen tien woorden die richting geven
aan hun leven en samenleven.

Midden negatief vervoegde woorden, niet zul je,
klinkt een positief gesteld woord over de sabbat.

*“Gedenk de dag van de sabbat,- het rusten,
door die te heiligen;
een zestal dagen mag je dienen
en al je werk doen,
en de zevende dag is
een sabbat voor de Ene, God-over-jou;
niet doen zul je welk werk ook:
jij, je zoon, je dochter,
je dienaar, je dienstmaagd, je vee
noch de zwerver-te-gast die in je poorten is.”*

Het woord over de sabbat is een scharnier.
Wie de dag van de sabbat gedenkt,
onderhoud alle tien woorden.

Het belang van dit woord merk je
in de geschiedenis van Joden en Christenen.
Joden, vooral de orthodoxe, houden zich strikt aan dit woord,
de christenen kennen hun minder gestrenge zondagsrust.

2.

In de Thora staan twee versies van de tien woorden.
Exodus verwijst naar de schepping
om het gedenken van de sabbat te motiveren.

*"Want in zes dagen heeft de Ene
de hemelen en het aardland gemaakt,
de zee en al wat er in hen is,
en hij hield rust op de zevende dag;
daarom
heeft de Ene de sabbatdag gezegend
en hem geheiligd!"*

Deuteronomium motiveert dit woord vanuit het bevrijdingsverhaal.

*"gedenken zul je
dat je een dienaar bent geweest
in het land van Egypte
en dat de Ene, God-over-jou,
je daaruit heeft uitgeleid
met sterke hand en uitgestrekte arm;
dáárom
heeft de Ene, God-over-jou, je geboden
om de dag van de sabbat te d  en!"*

God rustte op de zevende dag,
zo hebben we steeds het scheppingsverhaal gelezen.
Daardoor verstaan wij de zevende dag als een rustdag,
een herstel van het vermoeiend werk.
Gaan we echter terug naar de betekenis
van het Hebreeuwse woord sabbat
dan klinkt dit in vertaling: 'hij staakt'.
De nadruk ligt dus niet op het rusten,
maar op het staken, het halt houden,
het stoppen met werken.

De sabbat is een gedenkdag, een feestdag
waarop wij ons herinneren dat wij,
tot vrijheid geroepen, niemands slaaf zijn.
Wij zijn zoveel meer dan ons werk.

Leviticus, het hart van de Thora, installeert het sabbatjaar.
Dit is elk zevende jaar, waarin land onbebouwd moest blijven,
schulden werden kwijtgescholden en schuldsclaven werden bevrijd.
Wat er vanzelf aan het land ontspringt in dat jaar
is voor de armen, vreemden, en voor de dieren van het veld.

Bovendien beschrijft Leviticus 25 het jubeljaar, het vijftigste jaar, dat telkens na zeven sabbatjaren wordt gevierd. In dat jaar keren alle bezittingen terug naar de oorspronkelijke eigenaars. De gebruiken van het jubeljaar gaat de armoede tegen, beschermt tegen macht en uitbuiting, corrigeert het institutioneel onrecht. Het jubeljaar herstelt de sociale waardigheid en economische kracht van de families. Jezus ziet zijn eigen missie als een vervulling van het jubeljaar Lucas 4,19-21.

3.

Woorden van profeten werden veracht,
tekenen des tijds almaar genegeerd.
Zeventig jaar verblijft het joodse volk in ballingschap.
De Bijbel brengt de ballingschap in verband met
het niet naleven van het sabbatwoord.

Na één jaar opvolgen van de coronamaatregelen
kijken mensen uit naar de terugkeer van het normale leven.
Mentaal moe vragen zij de overheid een perspectief,
een uitzicht, licht in de duisternis.

Mogen ook wij vandaag een link leggen
met het niet naleven van het sabbatwoord,
het gedenken van de sabbat door die te heiligen?

Decennia ligt de zondagsrust onder vuur,
de druk om winkels ook op zondag te openen.
Vakbonden hebben zich lange tijd hevig verzet.
Toch kennen wij ondertussen de koopzondagen.

In feite zijn wij de zevende dag reeds lang verloren.
Het kapitaal, dat in onze samenleving als een god functioneert,
eist mens en aarde zeven dagen op zeven,
vierentwintig uur op vierentwintig (7/7,24/24) op.
Wij kennen reeds lang het continu-rooster
waarin verschillende soorten ploegen
dag en nacht, ook in het weekend werken.
Mensen worden moe, worden ziek, burn-out enz.,
en de aarde geplunderd en uitgeput.
Paus Franciscus heeft dit scherp geanalyseerd
in zijn encycleiek "Laudato si" van 5 februari 2016.

4.

Wat het volk vergat deed het land zeventig jaar lang.
Het hield sabbat, zei halt en stop tegen alles
wat het leven en samenleven bedreigt.

Zo kwam er perspectief, uitzicht, licht:
een terugkeer naar het eigen land.

Wat geen vakbond heeft gekund,
deed het covid19 virus: het staakt.
Het covid19-virus hield sabbat, zei halt en stop,
legde een wereldwijde economie voor lange tijd plat.
De lucht zuiverde uit, Brusselse gebouwen werden weer zichtbaar,
inwoners van de noordelijke deelstaat Punjab in India
zien voor het eerst in jaren
de besneeuwde bergtoppen van de Himalaya.
Het dodelijk virus dwingt ons allen tot bezinning,
tot het gedenken van de sabbat en die te heiligen.
Wij zijn zoveel meer dan ons werk, dan een slaafs bestaan,
de god van het kapitaal gehoorzaamend.

Ook wij staan voor de keuze: dood of leven.
Laat ons dan kiezen voor het leven,
de waarden die ertoe doen herontdekken.

De dag van de sabbat gedenken en die heiligen
is een levenshouding van eerbied voor al wat leeft.
Sabbat betekent staken, halt houden, stoppen.
De klimaatverandering een halt toe roepen,
een wereldwijde vernietiging van leven stoppen
is een prioritaire opdracht voor de wereldgemeenschap
bv. door de akkoorden van Parijs concreet te maken.
In Kwilu, Congo, sensibiliseert boerenorganisatie COPMIKWI,
partner van Broederlijk Delen, boeren
om niet langer hun velden af te branden,
maar alternatieve en duurzame methodes te gebruiken

Er zijn immers al veel klimaatvluchtelingen
die door de klimaatverandering gedwongen werden
hun onvruchtbaar geworden grond te verlaten.
Reeds tientallen jaren verzwakt de Golfstroom
die ons in het westen een mild klimaat bezorgd,
met enorme wereldwijde en regionale gevolgen
in Noord en Zuid als ook dit proces niet stopt.

De dag van de sabbat gedenken en die heiligen
als een levenshouding van eerbied voor al wat leeft
kan ons perspectief, uitzicht, licht en toekomst geven.
Jezus heeft zich de tien woorden eigen gemaakt
en wordt door de gemeente van Johannes
als het licht voor de wereld beschreven.

Hij werd dienaar van het leven
en beoefende de praktijk van het delen.

Volgens Broederlijk Delen kan deze praktijk van het delen
een hefboom zijn voor de broodnodige systeemveranderingen.

25% gelijkgezinden volstaan om dit mogelijk te maken.

Wens ook jij je hiervoor te engageren?

Jef Wauters

Muziek: [Symfonie nr. 2, Auferstehung](#), Gustav Mahler

Voorbeden

Niet alleen wij mensen, maar ook
de natuur en de aarde dreigen uitgeput te geraken.
Toch willen we de hoop niet opgeven.
Bidden we om inzicht en ommekeer:

Wij verlangen naar rust en heling voor onszelf, voor onze aarde.
Als we de oorspronkelijke betekenis van de sabbat herontdekken,
als we het streven naar altijd meer en beter,
hoger en sneller een halt toeroepen,
kan het volle leven opnieuw een centrale plaats krijgen.

Wij verlangen naar licht, naar een nieuw perspectief.
Gelukkig zijn er ook vandaag profeten en boodschappers,
klimaatjongeren en voorvechters van rechtvaardigheid
en gelijkwaardigheid die ons de weg wijzen
van de oude naar een nieuwe wereld.

Wij verlangen naar de nieuwe wereld die Jezus ons voorhoudt.
Die kunnen we vinden als we kiezen
voor een levenswijze naar zijn woord.
Als we leren van onze partners in het Zuiden
die kiezen voor duurzame alternatieven
en rekening houden met de grenzen van onze aarde.

Bidden we om daadkracht en positieve motivatie
om vanuit stilte en bezinning te werken aan structurele veranderingen, zodat
een betere samenleving werkelijkheid wordt.

Lied: Waar er liefde is, ja daar is God.
Waar er liefde is, daar is God nabij.
(Talzé)

Tafelgebed: Gedenk de dag van de sabbat

Een God van bevrijding
ben jij voor ons, mensen.

Jouw tien woorden geven
richting aan ons leven.

Gedenk de sabbat
door die te heiligen
heb eerbied voor alle leven,
het scharnierwoord voor ons.

Dit sabbatwoord is
geen rusten als herstel
van vermoeiend werk,
maar een levenshouding die
alles wat het leven bedreigt,
een halt toe roept, stopt.

Wie de sabbat gedenkt
door die te heiligen
waarborgt zijn vrijheid,
maakt zich geen slaaf
van winst- of machthonger,
voldoet menselijke behoeften
binnen de begrenzungen
van onze planeet aarde.

Het leven van Jezus
werd de vervulling
van het jubeljaar:
mensen staan op,
komen tot leven,
in vrijheid en gelijkheid,
in broederlijke solidariteit.

Wij herkennen Jezus, uw zoon,
in de praktijk van het delen,
gebroken brood, verschonken wijn
tot verzadiging van mensen.

Dat de tien woorden,
het gedenken van de sabbat
in ieder van ons mens moge worden.

Dat onze praktijk van delen
een hefboom moge worden
voor broodnodige systeemveranderingen.

Dat wij zo het leven op aarde
beschermen en toekomst geven,
trouw aan uw woord, zo bidden wij

Onze Vader

Jef Wauters

Onze Vader

die in het diepste van uw mensen zijt
uw naam worde steeds meer liefde
levend door en tussen ons als teken van uw rijk.
Laat ons uw wil ontdekken in 't werk met mensen
aan een nieuwe aarde van geluk voor allen.
Geef ons het besef dat brood voor allen dagelijkse opdracht is,
en waar wij falen of ontmoedigd zijn,
wees steeds opnieuw voor ons vergeving,
in 't herhaald vergeven aan elkaar
en leid ons heen door onmacht en door angst
op onze tocht naar u met Jezus onze Heer. Amen

Muziek: ‘[Santa Francesca Romana](#)’, [Antonlo Caldara](#)

Bezinning na de communie

'1992 was een bijzonder jaar.

500 jaar eerder zette Columbus

voet aan land in het 'nieuw ontdekte continent'.

Overall in Latijns-Amerika waren er vieringen

om deze mijlpaal te herinneren.

Voor de oorspronkelijke bewoners was deze ontdekking echter

de start van eeuwen onrecht, verovering, ontwrichting, grote armoede.

De partners van Broederlijk Delen wilden een andere herdenking.

Voor hen stonden de erkenning van identiteit, respect voor waarden

en tradities en erkenning van de gemeenschappen voorop.

In die zomer leerde ik

de boerengemeenschappen in de hoge Andes in Peru kennen

en zag hoe zij bedreigd worden door internationale mijnbouwbedrijven.

Ik leerde ook het werk van Broederlijk Delenpartners kennen

en zag hoe zij deze gemeenschappen juridisch ondersteunen

in hun strijd om grondrechten.'

(Uit een getuigenis van Cecile Hennissen,

vrijwilliger van Broederlijk Delen)